

Ugyancsak Halász Plusz mondja: „Fájdalmas jelenség, amikor valakinek egyre jobban beszűkül a szellemi élete, vagy fokozatosan elsorvad az akarata. De ugyanígy nagy csapás, amikor az érzelmi életre egyre jobban ráborul a szürkesség. A szívben nincsenek már nagy amplitúdójú rezgések. Ha egy pap érkezik ebbe a nirvánába, akkor kár felmennie a szószékre, szavai csak mint törött cserepek hullanak hallgatói fejére. Nincs többé mondanivalója az élet számára. Már csupán leckét mond fel, olyasmit, amire senki sem kíváncsi. Az bizonyos, legnagyobb papi problémánk a szívünk. Sokszor, hogy megőrizzük függetlenségét, halálra ítéljük. Nem, ne öljük meg, hanem neveljük!” /i.m./

Egy szintetikus karakterben minden egy irányba rendeződik. Az egész embernek lendülete van az eszmény felé. Ennek azonban megvan a maga kikerülhetetlen kialakulási törvénye. Ahhoz, hogy a bennünk lévő rendezetlenségek - mondjuk inkább: lehetőségek – mint megannyi apró kis dipól az összevisszaságból egy irányba rendeződjenek, ahhoz fel kell lépnie egy erős, egyirányú mágneses térnek, amely ezt a rendezést bensőnkben elvégzi.

A halhatatlan Platon egyik helyen így ír erről „mikor a lélek az örök ideákat megpillantja, akkor egyszerre csodálatos dolog történik vele: kinőnek a szárnyai. Annyit jelent ez, hogy az eszmények szemlélete gyönyörködést vált ki benne, a gyönyörködés elragadtatásba csap és nyomában nem csupán értelmi és akarati, hanem az egész embert lefoglaló és magával sodró vitális életfolyamatot indít meg. A biosz ösztönös áramlása a szellem magaslatán az Erosz elragadtatásába ömlik át. Az Erosz az élet és jellem plasztikus alakításának vágya a megpillantott események szerint.” /Halász Piusz: Szerzetesi lelkület. Papi Lelkiségi. No. 13./

Nem ez hiányzik életünkben, beszédeinkből? Prohászka azt mondja: A gondolatokból akkor válnak események, amikor az érzelmek hevétől kitüzesednek. Addig szürke gondolatok voltak, azon túl, mint csillagok ragyognak. Ez az érzelmi hév ad nekik színt és súlyt. Nem a logikai tartalmuk, hanem az értékük nőtt meg.” Az ember nem anyagtalanság szellem. El tudom gondolni, hogy anyagtalanság szellemek tisztán értelmi és akarati aktusokkal érintkeznek egymással. Az ember azonban testben élő szellem. A szellemnek először birtokba kell vennie a testet, hogy közölhesse magát a másik testben élő szellemmel. Ez a „birtokbavétel” történik többek között az érzelmek segítségével is, melyek a tudat alatti világban hozzák létre a szellem és a test kapcsolatát. Minél tökéletesebb ez a birtokbavétel, annál hatásosabb a kifelé sugárzás. Hasonlással szemléltetve: a hangforrásnak először rezgésbe kell hoznia a rezonancia-szekrényt, csak azután fogja az a hangot felerősítve és színezve tovább sugározni.

(1973) folytatjuk

LORI BORGMAN

A JÓZAN ÉSZ HALÁLÁRA

„Lori Borgman amerikai újságíró előadta a gondolattal, mi lenne akkor, ha a józan ész egy jó barátunk volna. Vajon észre vennék a halálát? És mit mondanánk a temetésén? „

Nyugodjék békében!

Ma egy szeretett barátunk elvesztését siratjuk: Józan Ész, aki sok éven át volt közöttünk.

Senki sem tudja biztosan, hány éves volt, mivel születési adatai már régen elvesztek a bürokrácia útvesztőiben.

Emlékezni fogunk rá, mert olyan értékes leckét adott nekünk, mint „dolgozni kell, hogy tető legyen a fejünk felett”, és „mindennap kell olvasni egy keveset”; hogy tudjuk, miért lel aranyat, aki korán kel, és hogy felismerjük olyan mondatok érvényességét, mint „az élet nem mindig igazságos” és „lehet, hogy én vagyok a hibás”.

Józan Ész egyszerű és hatásos parancsok („addig nyújtózkodj, ameddig a takaród ér”) és megbízható szülői stratégiák („nem a gyerek, hanem a felnőtt dirigál”) szerint élt.

Égészsége akkor kezdett gyorsan romlani, amikor fura szabályokat kezdtek alkalmazni: jelentéseket egy hatéves kisfiúról, akit szexuális zaklatással vádoltak, mert megpusztilta egy osztálytársát; kamaszokról, akiknek iskolát kellett változtatniuk, mert feljelentették drogot árusító társukat, és a fegyelmetlen diákját megdorgáló tanítónő elbocsátása csak rontott az állapotán.

Józan Ész akkor kezdett háttérbe szorulni, amikor szülők csak azért támadtak a tanárookra, mert azok végeztek el azt a munkát, amelyben a szülők csődöt mondtak: fegyelmetlen gyermekeik fegyelmelését.

Még tovább hanyatlott, amikor az iskoláknak szülői engedélyt kellett beszerezniük ahhoz, hogy beadjanak egy aszpirint, bekenjenek egy gyereket naptejrel, de tilos volt tájékoztatniuk a szülőket, ha egy diák drogozott, egy diáklány teherbe esett, (pláne, ha abortuszt akart csináltatni).

Józan Észnek elment a kedve az élettől, amikor a Tízparancsolat nevetség tárgyává vált, némely „egyház” üzleté aljasult, és amikor a bűnözők kezdtek külön elbánásban részesülni, mint áldozataik.

Józan Ész számára kemény csapás volt arról értesülni, hogy az ember már nem védheti meg magát egy tolvajtól a saját házában, ellenben a tolvaj beperelheti őt, ha kezét emel rá, és ha egy rendőr megöl egy bűnözőt (még akkor is, ha ez utóbbinál fegyver volt,) azonnal eljárás indul ellene aránytalan védekezés miatt.

Józan Ész halálát megelőzte szüleié: az Igazságé és a Bizalomé, feleségéé: a Bölcsességé, lányaiké: a Felelősségé és a Törvényességé, és a fiuké: az Észszerűségé.

De élnek szörnyű mostohatestvérei: Hívják az ügyvédemet!, Nem én voltam!, Ne szólj bele!, és a Társadalom áldozata vagyok!

Nem vagyunk sokan a temetésén, mivel nagyon kevesen fogták fel, hogy elment.

Ha még emlékszel rá, küldd tovább ezt a levelet!

Ellenkező esetben csatlakozz a többséghez, és ne tégy semmit!

MERZA JÓZSEF

A KISKÖZÖSSÉG: KERESÉS, VÁLASZ ÉS REMÉNY...

1951 őszen egy rendetlenül összedobált könyvkupacra bukkantam a debreceni egyetem alagsorában. Megszüntetett szerzetes-könyvtárból hozták-e oda teherautóval a köteteket, vagy elkobzott magánkönyvtár anyaga volt, nem tudom. Abban az időben sok mindent nem tudott az ember: a könyveknek abban az időben is megvolt a maguk sorsa. Nekem a sors Godin abbé híres könyvét szánta. „La France: pays de mission?” vagyis „Missziós terület Franciaország?” – kérdezte a könyv címe. Lopva kiemeltém a könyvet a többiek közül és olvasni kezdtem. Új világ nyílt meg általa, feltárult előttem az Egyház legkedvesebb lányának vallási nyomora. Mauriactól, Bernanostól és Martin du Gardtól ugyan már tudtam, hogy a kereszténynek mondott ember körül pokol vagy sivatag is lehet a világ, mégis más volt ez az üzenet, néhol egy riportkönyv elevenségével, a huszadik század közepéről. Tényszerű, hatásos, felrázó. Ugyanakkor szenzációs dolognak tűnt, hogy ebben a világban

élhetnek lelkes fiatalok, akik az evangéliumi üzenet hatására találkoznak, barátok lesznek, és munkához látnak. Lehet, hogy fagyos körülöttük a világ, irgalmatlanok az emberek, s az egész történetre – tudva vagy nem tudva – ráfeszül két világháború égboltja, de a hitet magukban hordozó fiatalok, Marie és Pierre, Helene és Jacques, fáradhatatlanul dolgoznak az embereket egybefogó szeretet művein. Igen, igen, ez a mi világunk – mondtam elsőéves egyetemista fejémmel, magam mögött tudva két miskolci kisközösségi évet. Igen – mondtam lelkesen –, ismerve gimnazista koromból Sanyit, Lacit, Gusztit, Dezsőt és Csubit, Csipkerózsikát, Évát, Marit és Zsuzsát – csupa szívemnek kedves iskolatársamat, vagy templomi padtársamat – a megszüntetett hitoktatás és az első, próbálkozó lépéseit megtevő kiscsoportok életéből. Ott éltem a debreceni közösségek utolsó virágzó évében. Egészen természetes volt, hogy a hitben megállni, tanúságot tenni, az ateista nyomást bírni, egzisztenciánkat kockára tenni, eközben fiatalnak lenni, dolgozni és nevetni akarni csak emberméretű baráti társaságban lehet. Már sötét volt az ég, hamarosan papbarátaink sem voltak, megverték legfőbb pástoraikat is.

Ha akkor megkérdezik: minek látom Magyarországot, azt válaszoltam volna: hadszíntérnek. Csatamezőnek, amelyen az egyház ellenségei győztek, amelyen az utolsó feltételeket diktálták azoknak a legyőzötteknek, akik inkább akartak élni, mint tanúságot tenni.

Fokozatosan változott csak a kép, amíg megvilágosodott: az egyoldalú küzdelem után, de bizony azelőtt is, a Hegyi Beszédet alig vagy egyáltalán nem ismerő, vagy ha ismerő, akkor azt nem vállaló emberek misszióra váró földje lett és volt ez az ország. Elveszték az illúziók, a formális nevelés és a melegházi vallásosság életképtelen külsőségei. Elveszett volna a hit is, ha nincs akármilyen kis megtartó közösség, egy barát, aki biztat, hogy megálljak. Ha nem olvassuk ronggyá Suhard bíboros szamizdatban terjesztett füzetét az egyházzal az úgynevezett modern kor küszöbén. Azt az írást, amelyet a felsőbb körök nem kedveltek, de amely megerősített minket azáltal, hogy beszélni tudott az időnkint emberien és esendően viselkedő egyházzal. A nagy közösségről, amely szeplőket és ráncokat is hord, de képes megújulni bűnbánatot tartani tudó tagjaiban. Addig azt hittem, hogy az egyház, amelybe beleszülettem egyetlen és tökéletesen szép. Miért is tudtam volna másként, amikor hiányzott belső önismeretünk, saját egyházkritikánk. Laikus voltam és túl fiatal ahhoz, hogy lássam a válságjeleket és a történelem még csak elkezdte nyitogatni a szememet. Nem tudtam, hogy a diadalmasnak hitt egyházam máshol is súlyos helyzetbe jutott és egy évtized múlva halaszthatatlanná válik, hogy világkonferencián, a II. Vatikáni Zsinaton gondolja át az önmaga és a világ által